

ΟΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ -
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

2/8 2/8
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

*Ένας λαός όψιμως από
δεξιά πάσχει δέ φοβάται τὴν
πλεύση — ΦΥΓΑΡΗΣ.

Κάθε γιάσσα έχει τους φυ-
σικους της μανόνες.
ΒΗΛΑΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Ζ'.

ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΑΚΗ 26 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΙΗ 1909

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝΑ ΑΡΙΘ. 2

ΑΡΙΘΜΟΣ 341

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ. Σημειώματα στὸ περιβώσιο.
ΝΕΤΡΟΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ. Σοσπαλίσιδες καὶ Τέχνη (τέλος)
ΓΑΛΑΤΕΙΑ ΑΛΕΞΙΟΥ. «Ridi Pagliacchio» (συνέγεια).
ΜΑΝΩΛΗΣ ΚΑΛΟΜΟΙΡΗΣ. Στέλλα Βισλάνη.
Αφίέρωμα.
ΙΕΙΟΝΑΣ. Γραφής λιγότερος.
ΔΙΓΕΙΑ. Άπο τὰ δυνειρά τῆς ζωῆς.
ΙΩΝΗΜΑΤΑ. Ήέτρος Θυνῆς.
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ—Ο, ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ-ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜ-
ΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΣΤΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ

Πάντα συνηθίζω νὰ τροβῶ, στὸ περιθώριο τοῦ βιβλίου πὸν διαβάσω, μολυβίες. Καμιὰ φορά εἰ μολυβίς γίνονται μὲ γράμματ' ἀντὶ μ' ἄπλες γραμμοῦλες. Καὶ νά πῶ: ηρθανε τὰ σημειώματα σύντα. Στὸν τέπο τώρα τὰ δίνω, δπως δπως. Λύνω τὴν ζώη τῶν παρθένων. Κ' ὑστερα καὶ κάποιες μου συγκονθεύτοις μὲ τὸν ἔαντό μου, πὸν σφίνατε μόλις δεχίζαν, ή πὸν δρεῖταις μόλις ἐσβέναν, καὶ πὸν κ' ἔγω καλὰ καλὰ δυσοκενόμοι νὰ ξαναμηθῶ τὸ λόγο πὸν τὶς γέννησον ἔτοις ἀπλερες, διέλειστες, ἄναρχες.

1

Κάποιος πὼν νὰ τὸς δῆτας στίχους τούτους, θὰ πῇ: Καλότυχος πὸν τὴν ἔξησον τὴν ζωὴν του μοσοβολισμένη ἀπὸ τὸν ἀέρα τοῦ βουνοῦ.

— *Αλλοίμορο! δὲν τὴν ἔξησον τέτοια ζωὴ. Τώρα διγωνίζομαι νὰ τὴν ζήσω μέσα στὸν στίχον μου.

2

Διὸ εἰδῶν οἱ νέοι μας ποιητές, κ' ἔδω καὶ στὸν ξένο κόσμο, γενικότατα, μέσοι: σὲ δὲ τὰλλα τους λογῆς ξεχωρίσματα: γκατικοί, βυρωνικοί. Μὰ δὲν εἶναι ἕδγος νὰ είναι κανεὶς δηοκλειστικός, καὶ νὰ μὴν ἀγαπᾷ δημοκρατίαν, καὶ νὰ μὴν γνωθῇ δημοκρατίαν τὸ βυρωνικό, καὶ νὰ μὴν γνωθῇ δημοκρατίαν τὸ γκατικό. *Απόδειξη πὼν δημοκρατίας τὸ Βίργονα (κοίτα τὶς δημιλές του μὲ τὸν «Εκπερμαν») καὶ πὼν δημοκρατίας θυμιάτικε τὸ Γκαΐτε (κοίτα τὰφερθώματα μερικῶν ποιημάτων του). *Η δύναμη τοῦ γκατικοῦ: μὰ θεῖα γαλήνη. *Η δύναμη τοῦ βυρωνικοῦ: τὸ σαταγκό πεῖσμα. *Η ἀδυναμία τοῦ πρώτου: μὰ κρονάδα. *Η ἀδυναμία τοῦ δεύτερου: γλίστρημα στὴν εργοριμή.

3

ΕΥΧΗ

Πλυκὸ τραγούδι δπ' ἄνθισε στὰ χελλῆ μου μιὰ
ἡμέρα!
Τοῦ δνείρου σου δὲ εὐτυχισμὸς μοῦ ἐφώτισε τὸ
δρόμο
Πρὸς τὸν αἰδέρα· ἀγνὴ τοῦ νοῦ μου ἀνάτειλε
ἡ χαρᾶ·
Μακάριο ρόδο δπον ἀγοιξε στὴ δρόσο τῆς ψυ-
χῆς σου.
Καὶ σ' εἶδα. Τοῦ δνείρου ἡ τερπνὴ φεγγοβο-
λιὰ τερῷ.
Φωτόρεμε στὴν δψη σου μὲ τὸ κρινάτο γέλοιο.
Ο λογισμὸς μου ἐμίσεψε στὰ πέλαγα ὡς καράβι
Οποὺ ἡ γαλήνη τοῦ ἔταξε μιᾶς ἄνοιξης λιμάνι.
Στὸ μάρμαρο εἶδα κ' ἐφεγγε τοῦ πρόγονού
* σου ἡ δόξα·
Τὰ μάτια μου στὸ μάρμαρο καὶ δ νοῦς μου
στὴν ψυχὴν τοῦ
Κ' ἔλεε τὴ δέηση ἡ ψυχὴ: «Μακάριος ποὺ
θὰ ἴδῃ
Στὸ πνεῦμα τῆς τὴ χαραυγῆ τοῦ νοῦ σου, ώ
Ποιητή.»

ΠΕΤΡΟΣ ΘΑΝΗΣ

— Κέρει, δὲ μιλῶ· γράφω. Εἶμαι ἀπὸ νεί-
νους πὸν ἔχοντε τὸ δικαίωμα νὰ σωπαίνουν.

4

*Ανίσως κανεὶς μοῦ ἔλεγε: — Νά! *Όλα τὰ ἔργα
πὸν γέννησε δ νοῦς θὰ καοῦνε. Τὶ θάθελες ἀπ' δὲ
τοῦτα νὰ γλυτώσῃς; Θὰ τοῦ ἀποκρύψομα: — *Αγ
μπορούσατ' ἐμένα νὰ μὲ κάψετε, γιὰ νὰ γλυτώσουν
τὰλλα, θὰ εἴταρε προτυπώτερο. *Έγδε δὲ θάκηγα τί-
ποτε. *Όλα ἔχοντε δικαίωμα νὰ υπάρχουν, δὲν είναι
σημαντικά. Μόνο τὰ κακὰ δὲν πρέπει νὰ είναι. Μὰ
ποιός εἴπε πὼν τὰ κακὰ τὰ ἔργα λογαριάσονται σὲ
ζωὴ; Καὶ πὼν ἀλλοῦ θὰ τὴ βροῦμε τὴν ἀθανασία; Μόνο στὰ ἔργα πὼν γέννησε δ νοῦς καὶ πὼν εἶν' ἀ-
ξια νὰ ζήσουν. *Ο Γάλλος φιλόσοφος Μενάρ στὸ πε-
ριφέριο βιβλίο του «Ο Ελληνισμὸς» ἔγραψε πὼν
μὲ δλη τὸν τὴν καρδιὰ δὲ τὰκαιη τὰ νεώτερα ἔργα,
φτάνει νὰ ξαναβρέσκονται δὲ τὰ χαμένα ποιήματα
τοῦ δρεζαίου *Ελληνικοῦ Λόγου. *Ο Μαρίνος δι-
γράφος τοῦ Περόκλου μᾶς λέει πὼν δ φιλόσοφος ἀπ'
δὲ τοῦ κόσμου τὰ βιβλία, καὶ ἀν τοῦ δίνοντα νὰ δια-
λέξῃ, μόνο τὸν Τίμων τοῦ Πλάτωνα θὰ κρατοῦσε
καὶ τὰ Λόγια τῶν Χαλδαίων. *Όλα τὰλλα θὰ τὰ
πεισθεῖς. Μὰ ἔγδε δὲν εἶμαι σὰν ἐκείνους ἔτοις φα-
τοῦ μὲ δημοκρατίας. Πάντα στὸ νοῦ μου κρατῶ
κροτάστα στὴν *Αθηνᾶ Σο-

φία: «Υπάρχουνε, γλαυκομάτα θεά, στὸν κόσμον
δμορφίες, ποὺ μήτε τὶς διειρεύτηνες!»

5

*Η φύση τὰ σπαταλὰ τὰ σπέρματα. Πάμπολλα
τὰ σπέρματα· μὰ λιγοστοὶ οἱ καρποί. Άεν εἶν' ἔτοις,
Γκαΐτε; Άεν εἶν' ἔτοις, Gumblovic; *Έτοις κ' ἐμῆς
νὰ εἴμαστε, σὰν τὴ μητέρα τῆς Φύσης. Νὰ σπέρνουμε,
δέξταστα. *Απὸ τὰ σπέρματά μας ποιά θὰ καρποφο-
ρήσουνε (καὶ βέβαια πολὺ λίγα) νὰ μήτρ τὸ ξετάζοντα.

6

*Είμαστε λαός διανοητικός· δὲν εἴμαστε λαός μον-
ακούς. Στοχαστικοί, δὲν δνειροπλέχτες. *Ο Παρθενώ-
νας λογικὴ σὲ μάρμαρο. Άὲ λέω καλά, Ρενάν; δὲ
λέω σωστά, Βουτύη; Άνδρας Ζανυδιανής ἀδερφάδες
πὸν περάσανε δούλες ἀπὸ τὸ σπλι μον μοῦ τάπο-
δείξανε καθαρώτερα κι ἀπὸ κάθε σοφοῦ ἐπιχείρημα.
Σέργαν* ένα σωρὸ στίχον τῆς πατρίδας τους. Μὰ τοὺς
τραγουδούσαν δπαίσια. Μὰ τοὺς ἀπαγγέλναντες ξαίσια.

7

*Κριτικὴ μᾶς ἐφημερίδας γιὰ τὰ διηγήματα τοῦ
Παροφίτη. «Φράση παραστατικάτα» μὲ γλώσσα
πὸν αὐτοκτονεῖ κανεὶς σὰν τὴ μεταχειρίζεται». Πάρ'
τοὺς στὸ γάμο σου νὰ σοῦ πῇ καὶ τοῦ χρόνου.

8

*Η μοῖρα μας τραγικὴ ἐμῆς τῷ δημοτικοτάδων.
Οι ἄλλοι λαοὶ δηγωνίζονται μὲ τὸ ἔτοιμο τοῦ λόγου
τους δργανο καὶ ξετάζουνε καὶ ψάχνουν τὰ πὸ με-
γάλα προβλήματα τῆς φύσης καὶ τῆς μεταφυσικῆς,
τῆς ζωῆς καὶ τῆς τέχνης. Αημιονργοῦντε μαστο-
ενύνουνε μὲ τργανο τοῦτο τὴν ἐπιστήμη, τὴν δμο-
ρφία, τὴν ἀρετή. Κ' ἐμῆς δκόμα καταγινόμαστε νὰ
σκαρώσουμε τργανο πὸν μὰ μέρα θὰ καταστήρη
δυνατο καὶ γιὰ μᾶς τὸ πλάσιμο τούτων δλων. Γιὰ
τργανο ἀκόμα πολεμοῦμε. Γιὰ νὰ τὸ στήσουμ' ἐκεῖ
πὸν πρέπει, καθὼς πρέπει, καὶ ράρχισουμε τὸ δού
λεμα. Άλλων εἴμαστε πίσω. Μὰ γι' αὐτὸ δείμαστ'
ἐμῆς οἱ δημοτικοτάδες πὸν τεροὶ ἀπὸ ἄλλους πὸν με-
γάλους ἀπὸ μᾶς πολεμιστάδες. Μαζὶ στρατιώτες καὶ
μάρτυρες.

9

*Λεοπάρδης καὶ Μιστράλ. Είναι ίδιες οἱ π.γ.έ.ς.
*Άλλοι ποιητές, καὶ οἱ πὸ λαμπροί, σὰν νερὰ ποὺ μᾶς
τὰ φέρουν ἀπὸ τὴν πηγή, χωρὶς νὰ πηγαίνουμε
δμῆς πρὸς διείση. Σὰν κάποια νερὰ πὼν πάντα λ-

γονιαί τῆς Καισαριανῆς, μάλιστα εἶναι κι ἀπό πηγάδια ἀκάθαρτα.

10

*Γεννηθῆται μὲ τὸν ἔρωτα, δῆτι μὲ τὴν ἀθωστήν.
Παιδὶ μπορεῖ γὰ εἶμαι ἀκόμα σὲ μερικά· ἀντὶ ων
παιδὶ δὲ στάθηκα ποτέ. "Ἄλλοι δὲ γυρίζουντες μὲ βουρ-
καμένα μάτια στὸν ἀθῶ τους, ἀγρύο, προτιγδ καιρό·
Ἐγὼ ἔχω χρέος γὰ τὸ πῶ: Τὸ παιδιάτικο εἰδέλλιο
δὲν τὸ γνώρισα ποτὲ στὴ ζωὴ μου.*

11

—Νάπαγγέλω ποίημα ; Τί λόγος ! "Ο κόσμος σας δὲν είναι σὲ κατάσταση νὰ θελήσῃ νὰ μὲ καταλέβῃ. "Αλλοι ἀπὸ πρόδηψη, κι ἄλλοι, ἀπλούστεροι, ἀπὸ κονταμάρα, παίρνουντες στὴ θάλασσά μου για ἔβρα καὶ τὸν ἀφρό. "Αν τύχη νάκουσσοντες στιχουργημένο ἀπὸ μέρα κανένα κοινὸ ινυκό τόπο μερόλης γενικῆς ἔννοιας, θὰ κάνουντες σὰ νάκουντες τὴ φαινομενολογία τοῦ "Εγελον. Μὲ τὸ δίκιο τους. "Αν τοὺς διαβάσω κανένα μου τραγούδι σὲ μιὰ παιδούλια μαυρομάτια, ἀπλὸ καὶ καθαρὸ δόσο παιζειν, μὰ πάντα ποιητικό, δηλαδὴ κάπως, καὶ πάντα, σχετικὰ μὲ τὸν πεζὸ τὸ λόγο, ἀποσκεπαστό, θὰ γνωρίωντες τὰ μάτια καὶ θὰ ρωτᾶτε ποιά εἶν' αὐτὴ ἡ παιδούλια, τί είδος αἴνυμα νὰ είναι, καὶ τί θέλω νὰ πῶ μὲ τὰ μαῦρα μάτια ! Ποίημα βγαλμένο ἀπὸ μιὰ συγκινητικὴ περιπέτεια τῆς ἕδιας μου ζωῆς τὸ πήραντες σὰ γεννημένο ἀπὸ τὴ μελέτη τῶν Ἐνεάδων τοῦ Πλωτίνου. Κάποιο ἄλλο πάλε, μυστηριώδικο κάπως τραγούδι μου, δυνομοσμένο Μέδον σα, μὰ ποὺ ἔδειχνε κινημένο ἀπὸ κάποιο πάθος ποὺ πειραιωτικὸ δύστε τὰ εἰπωθῆ καθαρότερα, τὸ πήραντε πῶς γράφεταις ἀπὸ τὴν ἀφορμὴ κάποιου φίλου μου ποιητῆ ποὺ τὰ εἶχε βάλει μ' ἐμένα τις μέρες ἐμείνες. "Η τελευταία μου παρουσίαση —ἀναγκαστικὴ — μὲ τὸν κόσμο τούτη : Διάβασα κάτι, σὰν ἐπικὸ κατόλογο τῶν πολεμικῶν κατορθωμάτων τοῦ Βουλγαροχότονος στὴ Μακεδονία. "Εις α κομμάτι ὅπο τὴ «Φλογήρα τοῦ Βισιλιά». Μακεδονία — Βούλγαρος — Βουλγαροχότονος, εἶναι μαζὶ καὶ θέματα δημοσιογραφικά. Σ' ἓντι μερησία δ' ἀταξη. Καὶ δημοσιεύω πῶς οἱ ποὺ ποὺ ἀπὸ τοὺς ἀκροατές μου — ἡ σάλα γιομάτη ἀπὸ τὴ ἀφρόγολα τοῦ λεγόμενου καλοῦ κόσμου — δὲν καταλάβαντε τίποτε. Κάποια κύρια ιστορικὰ δινόματα σλάβων καὶ βυζαντινῶν καπετονέσον τὰ πήραντε κάπους γιὰ προσηγορικὰ καὶ

ρωτούσανε τί θὰ ποῦνε. Καὶ τὸ ποίημα καθαρώτα-
της μορφῆς. Μιδ μεταφορὰ στὴν ποίηση μᾶς σελί-
δας ἀπὸ τὴν Ἱστορία τοῦ Παπαρρηγόπουλον.—
Αὗτὸ μοῦ ἔλειπε τῷρα, νὰ βροντοφωνῶ στίχους ἀπὸ
βήματα συλλόγωνε, σὰ στὴ μακάρια ἐποχὴ ἔδω καὶ
τριάντα χρόνια ποὺ είχε καταντῆσ³ ἡ ποίηση μὰ πο-
λιτικὴ ῥητορική, καὶ οὕτι πιὸ ἔπεισμένο δικόμα.

12

Οι δραματογράφοι είναι έκεινοι ποὺ κρατάνε τὴ δραματικὴ τέχνη στὸ τελευταῖο σπαλοπότι. Ἐκείνοι ποὺ τὴν έχουν ἐπάγγελμα τὴ δραματογραφία.

13

Μιδ φορδ **κ**’ έναν καιρό — είμουνα παιδί. “Ε-
πιασε φωτιά τὸ σπίτι μας. Ἀρτὶ νὰ βοηθήσω γιὰ
τὸ σβύσιμο, καθὼς δλοι οἱ ἄλλοι τοῦ σπιτιοῦ, βγῆκα
Ἐξω μὲ τὸ ξένο κέδρο ποὺ ἔκανε χάζι ἀπέξω, καὶ
χάζευα κ’ ἕγω, ἀγναντεύοντας τὸ σπίτι μου ποὺ κα-
γοταρ **Μου** ἔφυγε μάλιστα κ’ ἔνα περίεργο ξφω-
νητό. “Ἐλεγα πρὸς τοὺς γῆρας μου, κοιτάζοντας τὸ
σπίτι μου ποὺ καίγοται. “Ἐλεγα καὶ ξανάλεγα :
«Κλαίω καὶ γελάω ! Κλαίω καὶ γελάω !» Κάπιος
μάλιστα μ’ ἀκουσε καὶ γέλασε μὲ τὴν περίεργη φράση
μου καὶ τὴν εἶπε καὶ σὲ ἄλλους καὶ γελάσατε κι αὖ
τοί. **Κ**’ ἔτι ἀθελα ἐφάρμοζα, δωδεκαχρούτης ρε-
σευρ τοῦ γλυκοῦ : εροῦ, τὴν ἀρχὴν κάποιων σημε-
ριῶντε φιλόσοφων ποὺ τὸ οὔσμο δὲν τότε νοιώ-
θουντε παρὰ σὰν ἔνα θέαμα γιὰ μᾶλλον ἀπόλαψη κα-
λαισθηταί. —Περάσατε χερόνια. Μιδ βραδιά βρέθηκα
σ’ ἔνα σπίτι, γνώριμο, μὰ πάντα ξένο. Τὸ σπίτι έ-
πιασε φωτιά. Πήγα τὸ καπέλλο μου κ’ ἔφυγα σὰν
ἀστροπή. “Ἐτρεξα στὸν ἀστυνομικὸ σταθμὸ τῆς γει-
τονιᾶς, φωράξα, ζήτησα τὴ βοήθεια τοῦ πυροσβεστοῦ
κοῦ λόχου, τὸν ἔβαλα μπροστά, καὶ τρέβηξα ήσυχα
νὰ κοιμηθῶ. “Ο λόχος ἔφτασ” ἔγκαιρα κ’ ἔτι σφύ-
στηκε ἡ φωτιά, γλύτωσε τὸ σπίτι. “Υστερ” ἀπὸ καιρό,
ἔνα βράδι, ἡ κυρία τοῦ σπιτιοῦ ποὺ κιντύνεψε νὰ
καῆ, μὲ φότησε γελώντας τὶ έγινα τὴ βραδιά ποὺ
πήρε φωτιὰ τὸ σπίτι. “Οταν τῆς εἴπα πώς ἐτρεξα
στὸν πυροσβεστικὸ σταθμό, ξαφνίστηκε : — Μπᾶ !
κ’ ἐμεῖς γομίσαμε πώς τρόμαξες καὶ πήρες τὸ κα-
πέλλο σου κ’ ἔφυγες ! — Γιὰ νὰ τὰ σημειώνω τώρα
τάσσηματα τοῦτα, θερρῶ πώς κάποιο τόνημά θὰ πρέ-
μεται ἀπὸ κεῖνα.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΓΑΛΑΤΕΙΑ Σ. ΑΛΕΞΙΟΥ

“RIDI PAGLIACIO,,”

8 Αὐγούστου.

Σήμερα ὁ ταχυδόμος μοῦθερε ἔνα γράμμα ποὺ
δὲν τὸ περίμενα. Ὁ Φίλιππας μοῦ γράψει ἀπὸ τὴν
Αἴγυπτο πῶς στενοχωρίέται· γιὰ μένα. Ἐμάθε, λέει,
πῶς εἶμαι ἄφρωστη καὶ μὲ πτωκακλεῖ νὰ τοῦ πῶ ποὺ
δυὸ γραμμίτσες — μόνο σὲ δύο γραμμίτσες, ἀντὶ εἰν̄ ἀ-
λήθεια. Τίποτε ἄλλο δὲ μοῦ ζητᾶ· αὐτό θένται μιὰ
μεγάλη χάρη — ποὺ τολμᾶ νὰ περιμένει ἀπὸ τὴν
καλοσύνη μου. — Ο καημένος δ Φίλιππας, πάσσο μα
κριὰ βρίσκεται· ἀπ' ὅλα κεῖνα τὰ θλιβερὰ πράξι-
τα ποὺ μὲ τριγυρίζουνε ἐμένα τώρα, ποὺ προκά-
λεσσα ἐγώ ἡ ἴδια νὰ μὲ τριγυρίσουνε γιὰ νὰ περάσσει
κ' ἐμένα ἡ ὥρα μου!

^{*)} Η ἀρχὴ του στόν αριθμὸς 340.

ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ¹⁾

Καθώς δείχνεται, στὰ παραπάνω δὲν προσέ-
θηται νὰ καταστρώσω σχέδιο τῆς μελλόμενης κοι-
νωνίας, ούτε τὸ σκελετὸ τοῦ σοσιαλιστικοῦ ὄργανο-
σμοῦ τῆς ζωῆς. Σὲ τέτια δέρινα παλάτια κατέ-
φευγε ἡ σοσιαλιστικὴ ίδεα διο ἥταν πόθος εὐλαβῆς
καὶ οὐτοπία. Μὲ τὴν ἀτελή μου ἔκθεση θελγοσα νὰ
ὑπεδηλώσω μονάχα τις τάξεις τῆς κοινωνικῆς ἔξ-
ελιξης καὶ μαζὶ της καὶ τῆς σοσιαλιστικῆς ίδεας.
Μὲ ἀν αὐτές οι τάξεις δὲ μποροῦν νὰ μὰς δόσουν
μιὰ ίδεα καθαρὴ τῆς μελλοντικῆς μορφῆς τῆς κοι-
νωνίας, ὁπόσο μὰς δείχνουν ἀν ἡ ἔξελιξη της τρα-
βάσει στὴν ἀνώτερη ἀνάπτυξη τοῦ ἀνθρώπινου πολι-
τισμοῦ ἢ στὸ χαμό του καὶ στὴν βαρδοχρότητα. Γιατὶ
πρέπει νάχη κανένας ἀλλόχοτη ἀντίληψη πολιτι-
σμοῦ γιὰ νὰ θωρῇ σὰν πισοδρόμημα τὸ ξαπλωμά
του σ' ὅλες τὶς ταξεις τοῦ λαοῦ ἀπὸ τὸν περιορι-
σμό του σὲ μερικὲς μονάχα, ὅπως εἶναι σήμερα.
Κ' ἡ ἀλλόχοτη αὐτὴ ἀντίληψη, δισ κι ἀν πηγαζη
ἀπὸ ἄγρια κατώτερη ἀνθρώπινα ψυχόρμητα σὲ με-
ρικούς, σὲ ἀλλούς ριζώνεται ἀπὸ κάπιε προληψη
καὶ κακὴ ἐκτέμηση τῆς πραματικότητας καὶ τῆς
ἰστορίας.

«Χρειαζεται μια ταξη να δουλεύη κ' η άλλην
ια δημιουργή μὲ ανεστρ., τοπαλίζει κάθε αἰσθη-
τιστής της ζωής μαζί μὲ τὸν αὐθέδην φιλόσοφο τοῦ
καπιταλισμοῦ. Καὶ τόντις στὴν ιστορία βλέπομε
ὅπου ἀκρασκαν εἰ τέχνες κ' οἱ ἐπιστήμες νὰ κα-
λιεργοῦνται τούτες ἥπο μιὰ ταξη ποὺ ζούσε μὲ α-
νεστρ κ' εὐημερία. Κι ὁ Πλάτωνας κι ὁ Ἀριστοτέ-
λης δὲ μπορούσαν νὰ φυνταστοῦν τὴν ὑπαρξην τῆς
κοινωνίας δίχως δούλους. Άλλα πράγματις στὸν
κακιό τους δὲ μπορούσε σχ: μόνο νὰ νοηθῇ, μα καὶ
νὰ υπέρξῃ κοινωνία δίχως δούλους. Οἱ δούλοι στὴν
φραγιάστητα δὲν ἔταν μόνο οἱ κυριότερες παραγωγι-
κὲς δυνάμεις τῆς κοινωνίας, μὰ σύγκαιρα κι διγανχ
παραγωγής. Ή ἀγεξέλιχτη τεχνικὴ τοῦ κακοῦ τοὺς
ἔκανε ἀναπόδειγμα στοιχεῖο τοῦ ἀρχαίου πολιτι-
σμοῦ. «Ηταν οἱ σημερνὲς μηχανές. Κι ὁ Ἀριστοτέ-
λης νειρεόνταν πῶς ἄν μπορούσε κάθε σύνεργο νὰ
δουλεύη αὐτόματα, σὰν τὰ τεχνουργήματα τοῦ Δα-
δαλοῦ ή σὰν τὸν τρίποδα τοῦ Ἡφαίστου, οὔτε δ
μάστερης θὰ χρειαζονταν τοὺς καλφαδες του οὔτε
διφέντης τοὺς δούλους. Κι ὁ Ἀντίπαρος, ἔλληνας
παιωτῆς τοῦ τελευταίου π. Χ. αἰώνας, χαρέτησε τὸ

Η ἀρχὴ του στὸν ἄριθμον. 340

τικότητες, ποὺ θαρρῶ πὼς μόνο γιὰς ὑποχρισίες καὶ γιὰς φευτής θάμαι ικανὴ ἀπὸ τώρα κ' ἐμπρός.

13 *Aύγουστον*

Εἶμοντα δέξα μὲ τὸ Λώρη. Πήγαμε μικριὰ στὴν
ἔξοχήν, καὶ περπετήσαμε δώρες οἱ δυό μης διοικόνα-
χοι στὰ χωράφια.

Μοῦ μίλησε γιὰ τὸ κακινόγυρο του Ρομάντζο ποὺ θὲ γράψει· καὶ μοῦ ἔναλυσε τὴν ὑπόθεσή του. Μίλησε γεμάτος δῆλος ἐπὸ τὴν ἰδέα του βιβλίου του καὶ τὰ μάτια του στοχαστάνε — καὶ θαύμασε ἀλληλ μίδι φορὰ τὴ βαθειά του σκέψη καὶ τὴ μεγάλη του φαντασία! Καὶ μοῦ φάνυκε παρχένο πῶς γνωριστήκαμε καὶ πῶς μ' ἀγάπησε, καὶ συλλογίστηκα τὰ περασμένα ποὺ μᾶς ἔφεραν τόσο κοντά, ἵνα εἰ δύναι μητερά εἶται πάρα πολλοῖς.

Μουπέ πώς θὰ παντρευτεῖ, μοναχὸς πολὺ πλουσία γυναίκα, γιατὶ τοῦ χρεάζονται πολλὰ — παρεπ πολλὰ πρόσωπα για ὅ,τι ὄντες εύεται.

— Δέ θά τὴν ἀγαπήσω ισώς ποτὲ τὴ γυναικεῖα
αὐτῇ — ἀκριβῶς γιατί θά ξέρω πώς μ' ἐπῆρε για
τ' ὅνομα μου κ' ἔγώ για τὴν πειραιώτικην της. Εἶναι